Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/1800

2025 4 4

P10_TA(2024)0041

Genetiškai modifikuoti kukurūzai MON 810

2024 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2024/1828, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 atnaujinamas leidimas pateikti rinkai pašarus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810 arba kurie iš jų sudaryti, ir maisto produktus ir pašarus, pagamintus iš genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810, ir panaikinamas Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/1207 (2024/2840(RSP))

(C/2025/1800)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Komisijos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2024/1828, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 atnaujinamas leidimas pateikti rinkai pašarus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810 arba kurie iš jų sudaryti, ir maisto produktus ir pašarus, pagamintus iš genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810, ir panaikinamas Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/1207 ([1])

— atsižvelgdamas į 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų ([2]), ypač į jo 11 straipsnio 3 dalį ir 23 straipsnio 3 dalį,

— atsižvelgdamas į tai, kad Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 35 straipsnyje nurodytas Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas per 2024 m. balandžio 26 d. vykusį balsavimą nusprendė neteikti nuomonės, ir į tai, kad apeliacinis komitetas 2024 m. gegužės 29 d. balsavimu taip pat nusprendė neteikti nuomonės,

— atsižvelgdamas į 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai ([3]), 11 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) 2023 m. lapkričio 30 d. priimtą ir 2024 m. sausio 19 d. paskelbtą nuomonę ([4]),

— atsižvelgdamas į ankstesnes savo rezoliucijas, kuriomis prieštaraujama leidimui naudoti genetiškai modifikuotus organizmus (GMO) ([5]),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 115 straipsnio 2 ir 3 dalis,

— atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

A. kadangi 2022 m. spalio 6 d. Belgijoje įsisteigusi bendrovė „Bayer Agriculture BV“ Jungtinėse Valstijose įsisteigusios bendrovės „Bayer CropScience LP“ vardu pateikė Komisijai prašymą atnaujinti Įgyvendinimo sprendimu 2013/649/ES ([6]) ir Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2017/1207 ([7]) suteiktus leidimus; kadangi pagal Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 11 straipsnio 4 dalį Įgyvendinimo sprendimu 2013/649/ES suteikto leidimo naudoti genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810 genetiškai modifikuotas žiedadulkes maisto produktuose galiojimo laikotarpis buvo automatiškai pratęstas, kol bus priimtas sprendimas dėl prašymo dėl leidimo atnaujinimo;

([1]) OL L, 2024/1828, 2024 7 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1828/oj.
([2]) OL L 268, 2003 10 18, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) EFSA genetiškai modifikuotų organizmų specialistų grupės mokslinė nuomonė dėl genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810 leidimo pratęsimo vertinimo pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 (paraiška GMFF-2022-9450), EFSA leidinys 2024:22(1):8489, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8489.
([5]) Per aštuntąją kadenciją Parlamentas priėmė 36 rezoliucijas, o per devintąją kadenciją – 38 rezoliucijas, kuriose prieštaraujama leidimui naudoti GMO.
([6]) 2013 m. lapkričio 6 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas 2013/649/ES, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 leidžiama pateikti rinkai kukurūzų MON 810 (MON-ØØ81Ø-6) žiedadulkes (OL L 302, 2013 11 13, p. 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2013/649/oj).
([7]) 2017 m. liepos 4 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/1207, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 atnaujinamas leidimas pateikti rinkai produktus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 810 (MON-ØØ81Ø-6), kurie iš jų sudaryti arba kurie iš jų pagaminti (OL L 173, 2017 7 6, p. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2017/1207/oj).

B. kadangi 2023 m. lapkričio 30 d. EFSA priėmė palankią nuomonę, kuri paskelbta 2024 m. sausio 19 d.;

C. kadangi genetiškai modifikuoti kukurūzai buvo modifikuoti taip, kad jie gamintų insekticidus (Bt toksinus);

Neišspręsti su Bt toksinais susiję klausimai

D. kadangi iš įvairių tyrimų matyti, jog buvo nustatytas šalutinis poveikis žmogaus imuninei sistemai, galintis pasireikšti dėl Bt toksinų poveikio, ir kad kai kurie Bt toksinai gali turėti adjuvantinių savybių ([8]), t. y. dėl jų gali padidėti kitų baltymų, su kuriais šie baltymai sąveikauja, alergeniškumas;

Bt kultūros. Poveikis nekontroliuojamiems organizmams

E. kadangi, priešingai nei naudojant insekticidus, kai poveikis daromas purškimo metu ir ribotą laiką po jo, naudojant genetiškai modifikuotas Bt kultūras, kontroliuojamus ir nekontroliuojamus organizmus Bt toksinai veikia nuolatos;

F. kadangi prielaida, jog Bt toksinai veikia vienu konkrečiu tiksliniu veikimo būdu, nebegali būti laikoma teisinga, ir negalima atmesti, kad daromas poveikis netiksliniams organizmams; kadangi pranešama, jog įvairiais būdais veikiamų nekontroliuojamų organizmų skaičius didėja; kadangi naujausioje peržiūroje ([9]) minimos 39 tarpusavyje įvertintos publikacijos, kuriose pranešama apie neigiamą Bt toksinų poveikį daugeliui rūšių, esančių už jų natūralaus paplitimo arealo ribų;

Valstybių narių pastabos

G. kadangi per trijų mėnesių konsultacijų laikotarpį valstybės narės EFSA pateikė daug kritinių pastabų ([10]), įskaitant tai, kad genetiškai modifikuotų kukurūzų sudėties duomenys turėtų būti tikrinami ir iš naujo analizuojami ir kad analizė turėtų atitikti dabartinius EFSA reikalavimus, be kita ko, lygiavertiškumo tyrimus, ir kad literatūros apžvalgoje nebuvo tyrimų dėl Cry1Ab išlikimo aplinkoje arba galimo Bt pasėlių liekanų poveikio netiksliniams organizmams, o tai kelia problemų, nes publikacijose teigiama, kad genetiškai modifikuotų kukurūzų liekanoms per pašarus patenkant į mėšlą dirvožemio organizmams Cry1Ab gali daryti poveikį, o tai gali jiems sukelti neigiamą poveikį, kas savo ruožtu gali turėti pasekmių biologinei įvairovei ir ekosistemų funkcijoms;

H. kadangi Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 nustatyta, jog genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai turi nekelti neigiamo poveikio žmonių ir gyvūnų sveikatai arba aplinkai, ir reikalaujama, kad Komisija, rengdama sprendimą, atsižvelgtų į visas atitinkamas Sąjungos teisės nuostatas ir kitus su svarstomu klausimu pagrįstai siejamus veiksnius; kadangi šie teisėti veiksniai turėtų apimti Sąjungos įsipareigojimus pagal Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (JT DVT) ir Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvenciją (JT BĮK);

Priklausomybės nuo importuojamų pašarų mažinimas

I. kadangi viena iš COVID-19 krizės ir tebevykstančio karo Ukrainoje pamokų yra tai, kad Sąjunga turi išsivaduoti iš priklausomybės nuo tam tikrų ypatingos svarbos medžiagų; kadangi paskirtajam Komisijos nariui Christophe Hansenui skirtame įgaliojamajame rašte Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen prašo jo ieškoti būdų, kaip sumažinti ypatingos svarbos prekių importą ([11]);

([8]) Žr. N. Rubio-Infante, L. Moreno-Fierros, „An overview of the safety and biological effects of *Bacillus thuringiensis* Cry toxins in mammals“, Journal of Applied Toxicology, 2016 m. gegužės mėn., 36,5, p. 630–648, https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jat.3252.

([9]) A. Hilbeck, N. Defarge, T. Lebrecht, T. Bøhn, „Insecticidal Bt crops. EFSA's risk assessment approach for GM Bt plants fails by design“, RAGES, 2020, p. 4, https://www.testbiotech.org/wp-content/uploads/2023/12/RAGES_report-Insecticidal-Bt-plants.pdf; Žr., pavyzdžiui, A. Hilbeck, M. Otto, „Specificity and combinatorial effects of *Bacillus thuringiensis* Cry toxins in the context of GMO environmental risk assessment“, Frontiers in Environmental Science, 2015, 3:71, https://doi.org/10.3389/fenvs.2015.00071.

([10]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8489&file=efs28489-sup-0008-Annex_8.pdf.

([11]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

Nedemokratiškas sprendimų priėmimas

J. kadangi Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 35 straipsnyje nurodytas Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas per 2024 m. balandžio 26 d. vykusį balsavimą nusprendė nuomonės neteikti, o tai reiškia, kad leidimas kvalifikuota valstybių narių balsų dauguma patvirtintas nebuvo; kadangi apeliacinis komitetas balsuodamas per 2024 m. gegužės 29 d. posėdį taip pat nusprendė nuomonės neteikti;

K. kadangi per savo aštuntąją kadenciją Parlamentas priėmė iš viso 36 rezoliucijas, kuriomis nepritarė tam, kad rinkai būtų teikiamas genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai (33 rezoliucijos) ir kad Sąjungoje būtų leidžiama auginti GMO (trys rezoliucijos); kadangi per devintąją kadenciją Parlamentas patvirtino 38 prieštaravimus dėl GMO pateikimo rinkai;

L. kadangi, nepaisydama pačios pripažintų demokratijos trūkumų, to, kad valstybės narės GMO nepalaiko, ir Parlamento prieštaravimų, Komisija ir toliau suteikia leidimus GMO;

M. kadangi nereikia teisės aktų pakeitimų, kad Komisija galėtų nesuteikti leidimų GMO, kai apeliaciniame komitete nesama patvirtinimo kvalifikuota valstybių narių balsų dauguma ([12]);

N. kadangi 2024 m. liepos 2 d. Komisija pratęsė leidimą dėl genetiškai modifikuotų kukurūzų teikimo rinkai;

1. mano, kad Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2024/1828 viršija Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 numatytus įgyvendinimo įgaliojimus;

2. mano, kad Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2024/1828 neatitinka Sąjungos teisės, nes jis nesuderinamas su Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 tikslu, pagal kurį, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 178/2002 ([13]) nustatytais bendraisiais principais, siekiama nustatyti pagrindą, leidžiantį užtikrinti aukštą žmonių gyvybės ir sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, taip pat aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį, kalbant apie genetiškai modifikuotą maistą ir pašarus, kartu užtikrinant veiksmingą vidaus rinkos veikimą;

3. prašo Komisijos panaikinti Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2024/1828;

4. palankiai vertina tai, kad Komisija 2020 m. rugsėjo 11 d. laiške Parlamento nariams pagaliau pripažino, jog priimant sprendimus dėl GMO leidimų reikia atsižvelgti į tvarumą ([14]); vis dėlto reiškia didelį nusivylimą, kad nuo to laiko Komisija ir toliau suteikia leidimus į Sąjungą importuoti GMO, nepaisydama nuolatinių Parlamento ir daugumos valstybių narių, balsavusių prieš, prieštaravimų;

5. dar kartą ragina Komisiją atsižvelgti į Sąjungos įsipareigojimus pagal tarptautinius susitarimus, kaip antai Paryžiaus klimato susitarimą ir JT BĮK bei JT DVT; pakartoja savo raginimą prie įgyvendinimo aktų projektų pridėti aiškinamąjį memorandumą, kuriame būtų paaiškinta, kaip tuose aktuose laikomasi žalos nedarymo principo ([15]);

6. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

([12]) Pagal Reglamento (ES) Nr. 182/2011 6 straipsnio 3 dalį Komisija „gali“, o ne „turi“ suteikti leidimą, jei apeliaciniame komitete nėra pritariančios kvalifikuotos valstybių narių balsų daugumos.

([13]) 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002 2 1, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([14]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([15]) 2020 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos žaliojo kurso (OL C 270, 2021 7 7, p. 2), 102 dalis.